

FOTSÅR HOS PATIENT MED DIABETES

Fotsår hos patient med diabetes

Komplikationer av diabetes som nedsatt känsel (neuropathi) och/eller nedsatt arteriell cirkulation (micro- och macroangiopathi) ökar risken för fotsår och infektion, som i sin tur kan leda till gangrän och amputation. Profylax är att patienten har god metabol kontroll, god egenvård av fötterna och använder anpassade skor. Patientens och vårdpersonalens kunskap om diabetes och fötter och teamarbete mellan dessa minskar risken för fotsår och ökar läkningsförutsättningarna av nyupptäckta fotsår.

Definition

Patient med diabetes och sår på foten/fötterna nedom malleolerna.

4/5 fotsår orsakas av yttre våld vanligtvis skorna. Komplikationer av diabetes som nedsatt känsel (neuropathi) och nedsatt arteriell cirkulation i små och stora artärer (micro- och macroangiopathi) ökar risken för fotsår. Fotdeformiteter som hallux valgus, hammartår, osteoartropathi etc. Ökar risken för fotskador då det är svårt att köpa anpassade skor som ej trycker/skaver på fötterna. Den metabola kontrollen är viktig för sårhäkningsprocessen. Högt risk för sårinfektion föreligger och skall behandlas i tidigt skede för att undvika djupare infektion med abscessbildning och gangrän som kan leda till amputation.

Diagnostik

Patient med diabetes och fotsår skall bedömas av läkare:

Såret;

Orsak, uppkomst, hur länge patienten haft såret, lokalisering, utseende, storlek och djup, mängd sekretion, infektionstecken.

Smärta.

Fotstatus;

Hud, naglar, deformitet, förekomst av ödem.

Bedöma grad av nedsatt känsel (neuropathi).

Sensibilitetstest med Monofilament 5,07-10 gram.

Vibrationssinne med stämngaffel 128 Hz.

Bedöma arteriell cirkulation genom att palpera pulsar (arteria dorsalis pedis) på fotryggen och bakom mediala, inre malleolen (arteria tibialis posterior).

Om pulsar ej går att palpera mäts ankeltryck.

Remiss kan även skickas till:

Neurofys.lab, Falu lasarett eller

BMA Medicinmottagningen, Mora lasarett för både ankel- och tåtrycksmätning.

Om tendens till läkning inte finns eller om den arteriella cirkulationen är så nedsatt att läkning ej kan förväntas, skickas remiss till:

Fotteamet Falun/Mora eller Avesta lasarett för fortsatt utredning och behandling.

Patient med djup sårinfektion:

Akutremiss till Infektionskliniken Falu lasarett eller

Fotteamet, Medicinmottagningen Falu lasarett alternativt till Akutmottagningen Mora eller Avesta lasarett.

Etiologisk diagnos

Fastställs av läkare utifrån anamnes-sjukdomshistoria, fotstatus, lab och ev.röntgen.

Förebyggande vård

Undervisning av patient om god fothygien, fotinspektion och val av strumpor och skor.

Alla patienter skall ha varit på minst ett besök hos fotterapeut för undervisning om egenvård.

Remiss för regelbunden fotsjukvård hos fotterapeut se riktlinjer DAR 4/98.

Ge även patienten skriftlig information: broschyren "Fina fötter" från Svenska Diabetesförbundet, kan beställas från Kronans Droghandel.

Patienten skall skydda sina fötter från trauma genom att använda strumpor **och** skor, sandaler eller tofflor, ej gå barfota varken utom- eller inomhus.

Om problem uppstår med att köpa passande skor i butik på stan kan förskrivning/anvisning skickas till Aktiv Ortopedteknik AB (se riktlinjer LD Hjälpmedel) för ortopedskoteknisk åtgärd. Patienten kan då mot egenavgift köpa anpassade skor/kängor/sandaler inklusive fotbäddar.

God metabolisk kontroll.

Snus- och rökstopp.

Undervisa anhöriga och vårdpersonal inom landstinget och kommunerna om diabetes och fötter.

Inom vården inspektera patientens fötter-hud, naglar, deformiteter, ödem och patientens skor och strumpor. Kontrollera även ev. Skor och fotbäddar patienten fått/köpt av Aktiv Ortopedteknik AB.

Identifiera riskpatienter

Nedsatt känsel (neuropathi?) Nedsatt arteriell cirkulation (angiopathi)?

Uppföljning

Patienten följs upp av distriktssköterska i primärvården, sjuksköterska inom den kommunala vården eller av Fotteamen till läkning skett.

I samband med årskontroll av diabetes bedömer läkare fotstatus.

Diabetessjuksköterskan inspekterar patientens fötter/skor/strumpor i samband med besök

Patient med remiss för regelbunden fotsjukvård bedöms av fotterapeut.

Viktigt att informera patienten att ta kontakt med vården om fotproblem.

Diabetesmottagningen, Falu lasarett